

Nr 2.

Ankom till Riksdagens kansli den 23 februari 1911 kl. 5 e. m.

*Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande Nr 2
i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl.
Maj:t angående särskild stämpling å importerade ägg.*

Inom Andra kammaren hafva i denna fråga väckts två motioner, nr 164 af herrar *Sjöberg* och *Olausson* samt nr 192 af herr *Månsson*.

Den förstnämnda motionen lyder:

Motionerna

»Vid föregående års Riksdag föreslogo vi uti tvenne särskilda motioner att Riksdagen måtte åsätta ägg en lägre tullsats. Dessa motioner blefvo dock af Riksdagen afslagna.

Året förut eller år 1909 hade Nils Nilsson i Skärhus tillåtit sig fästa Riksdagens uppmärksamhet på önskvärdheten af införandet af någon slags märkning af importerade utländska ägg, och som skäl därför framhållit *dels* huru stora fördelar genom en dylik åtgärd skulle komma att tillskyndas den svenske köparen, som icke under några förhållanden skulle behöfva för en äldre och sämre vara betala mera än han i förhållande till marknadsläget i öfrigt vore tvungen att utgifva, *dels* huru ringa, om ens beräknelig, den prisförhöjning skulle blifva, som i vissa fall skulle drabba den konsument, som af pekuniära skäl såg sig nödsakad begära den sämre och billigare varan samt *dels* huru mäktigt en åtgärd i sagda syfte skulle bidraga till hela fjäderfäafvelns utveckling i landet, men främst till reglerandet af den inhemska äggmarknaden, på ett äfven för utförseln gagneligt sätt. Dessutom kunde han vid samma tillfälle framhålla, att

kostnaderna för den importäggen ålagda stämplingen icke kunde blifva af natur att på något afsevärdt sätt lägga hinder i vägen för det fria varuutbytet, och att ej heller svårigheterna vid konstaterandet i tullen af märkningens fullgörande skulle blifva allt för stora.

Då emellertid hr Nilsson såväl i ena som i andra afseendet vann det välvilligaste och sakrikaste bistånd af det tillfälliga utskott, som år 1909 behandlade ärendet och till hvars sakrika uttalande vi i öfrigt hänvisa, hvaremot den misstämning hvarpå frågan föll i Andra kammaren, syntes till stor del hafva haft sin grund i sammanträffande omständigheter af för frågans realitet främmande ursprung, hafva vi icke tvekat att upprepa ifrågavarande framställning.

Med anledning af de klagomål, svenska statens jordbrukskonsulent i England, herr Fr. Bagge, flercaldiga gånger framfört angående den ojämna beskaffenheten af de svenska exportäggen har Sveriges allmänna fjäderfäafvelsförening på k. landbruksstyrelsens uppmaning vidtagit åtskilliga åtgärder i syfte att bringa rättelse i denna sak, och vid arbetet härpå har det kommit åtskilligt i dagen, som, enligt hvad för oss från föreningen uppgifvits, pekar hän på en stadigt växande desorganisation af svenska äggmarknadsförhållanden just på de håll, där den ryska importen som bäst blomstrar. Det behöfver emellertid icke särskildt påpekas, huruledes ett dylikt missförhållande måste influera på landets marknadsförhållanden i allmänhet samt dess engelska export i sista hand. På grund af Stockholmsmarknadens desorganisation, som gör svenska ägg endast i ringa omfattning säljbara till för årstiden lämpliga priser, tvingas påtagligen massor af ägg, som förut varit afsedda för fyllandet af hufvudstadens behof, att söka sin väg på annat håll och främst till exporten, utan att dessförinnan nödiga åtgärder vidtagits att verkligen på samma äggkvantiteter tillämpa försändningstider, förpacknings- och sorteringsmetoder o. d., utan hvilka de i själfva verket blifva för export så godt som odugliga. Det är sålunda icke nog med att de ryska äggen skola direkt i England konkurrera med de svenska, utan de skola också oroas deras utländska marknad så att säga bakifrån! Detta borde dock, då äfven de senaste årens förhållanden mellan införsel- och utförselsiffror (1908: 56,070,000 och 38,809,000; 1909: 45,788,000 och 34,267,000 st.) oförtydligt peka hän på en allmän tendens till utjämning af nämnda siffror, men på samma gång på möjligheten att i beräknelig tid uppnå landets oberoende på området, icke få äga rum. Man därigenom fördröjer eller rent af undan-skjuter inträffandet af detta afundsvärda jämnviktsläge.

För öfrigt bedja vi få påpeka ännu en omständighet, som tyder hän på att än större svårigheter för vår ägghandel, som ju borde gifva småbrukar- och egnahemsrörelsen ett kraftigt stöd, skola uppstå genom bristen på importmärkning af främmande ägg. Från England förljudes nämligen, enligt synliga uppgifter, att man nu ändtligen funnit ett sätt att för längre tid vid naturlig färg, lukt och konsistens behålla bl. a. ägg, något som måste göra den svenska importen än mera vansklig, på samma gång en i större utsträckning genomförd preservering af de ryska äggen skulle totalt fördärfva den inhemska marknaden. Som bekant har Riksdagen för icke länge sedan afslagit en tänkvärd motion angående märkning af preserveerade ägg, såväl utländska som inhemska, och mot en dylik fara finnes alltså intet skydd.

Under ytterligare vädjan till ifrågavarande motioner vid 1909 års riksdag och den utredning, som såväl Första kammarens andra (Utl. nr 2) och Andra kammarens andra tillfälliga utskott (Utl. nr 1), ytterligare i ämnet presterat, våga vi alltså föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt gå i författning om utredning rörande lämpliga bestämmelser därom, att utländska ägg skola vid importen vara försedda med påstämpladt märke, angifvande det främmande ursprunget, och vidtaga däraf föranledda åtgärder.»

Herr Månsson har i sin motion anført:

»År 1909 frambars i Riksdagens båda kamrar motioner om ursprungsbeteckning på hit till landet införda utländska ägg.

Den i dessa motioner gjorda hemställan utmynnade i en skrifvelse till Kungl. Maj:t om utredning och vidtagande af däraf föranledda åtgärder.

Vid den förberedande behandlingen inom respektive kamrars tillfälliga utskott blefvo motionerna tillstyrkta, och vid behandlingen inom kamrarna biföll Första kammaren hvad dess utskott hemställt, då däremot Andra kammaren afslog sitt utskotts tillstyrkande hemställan, dock endast med 12 rösters majoritet.

Som fjäderfäafveln allt fortfarande går stadigt framåt och hvaraf inkomsten för de mindre bemedlade på landsbygden är att räkna med, torde från den sidan sedt något behöfva åtgöras i saken, på samma gång en sådan åtgärd som denna skulle kunna tillförsäkra konsumenten en god vara.

Helt säkert skall vårt land kunna producera hvad vi behöfva och

ändock hafva öfver för en betydande export. Importen torde ej heller vara behöflig från den synpunkten sedt, att under den kallare årstiden tillgången på inhemska färska ägg skulle vara alltför liten, ty genom konserveringsmetodens utveckling, så att äggen kunna bevaras lika fina som färska, kunna dessa användas i stället för färska ryska ägg, som ofta äro *under* de svenska konserverade äggens kvalitet.

Framförallt skulle ursprungsbeteckningen bringa ordning i ägghandeln och omöjliggöra, att ryska ägg kunna säljas som svenska, såsom t. ex. nu sker, då ryska ägg stämplas här och sedan både i Stockholm och Norrland säljas som svenska, eller då ryska ägg läggas i lådor med svenska namn och sedan gå som svenska, eller ännu finare, då de genom gummor, som få några tjog ryska ägg i en korg, utbjudas på torgen och säljas som färska svenska ägg från egen hönsgård. Då korgen är tom, fylles den åter med ryska ägg och så fortsättes hela dagen, så länge torghandeln varar.

Ofta synes förhållandet vara, att den stora allmänheten, som köper ägg, lefver i den föreställningen, att alla ägg äro dåliga på vintern och att därför allting är riktigt och ingen anledning finnes att klaga, och de säljande handelsmännen synas hafva den uppfattningen, att äggen äro bra, enär den köpande allmänheten ej klagat.

Då ursprungsbeteckningen förra gången behandlades i Riksdagen, var det flera hinder, som restes mot dess genomförande och som förtjäna dragas fram och bemötas.

Bland annat, som anmärktes, var, att stämplingen skulle möta öfverstigliga hinder. Förhållandet i Ryssland är ju ungefär så, att en eller flere personer äga ett äggpackeri och ha uppköpare, som få pengar att resa omkring och köpa upp äggen af bönderna samt sedan aflämna dem i packeriet; då är det naturligtvis en enkel sak att i packeriet stämpla de ägg, som skola till Sverige, kostnaderna härför skulle helt säkert blifva mycket minimala. Och de små partier, svenskarne köpa, kan man väl förmoda köpas från packerierna utan att behöfva gå som spekulationsvara och köpas å börsen i Petersburg.

Stämplingen torde ej utgöra något större hinder för ursprungsbeteckningens genomförande, men då det gäller att uppleta hinder att resa emot frågan, kan ju äfven denna sak duga att fatta tag uti.

Vidare anfördes det, att vi skulle i likhet med Danmark inköpa billiga ryska ägg och sälja våra dyrare ägg! Men detta gäller för Danmark med dess lilla ytinnehåll, men för oss svenskar blir saken en annan;

med vår stora areal finns möjlighet för massproduktion, och om denna näringsgren får berättigadt stöd och skydd, behöfver ej lång tid skilja oss ifrån den dag, då vi kunna exportera massor och ändå fylla vårt eget behof. Ingen har väl hört, att Ryssland importerar ägg! Så skulle äfven förhållandet vara hos oss, men hvad som fattas svenskarna är patriotism!

Å andra sidan torde — som förut nämnts — våra färska fina ägg såsom konserverade vara jämförliga med färska ryska, och är det då nationalekonomiskt att sälja våra ägg för 80—90 öre och köpa ryska för 1,30—1,40?

Vidare anfördes, att det skulle blifva en brytning i handelsförbindelserna och att andra land skulle sätta samma villkor för våra varor inom sina gränser.

Men måne det ej alltid borde vara oss angeläget, att våra svenska varor alltid gå under svensk flagg, och om de segla i andra land under falsk flagg, är det ingen heder för oss, utan tvärtom. Därför skulle det vara vår nation angeläget, att detta villkor uppsattes.

Det egendomligaste, som framkom, var ändå den upplysningen, att fyra af landets större äggexportörer vändt sig till en riksdagsman med en skrifvelse och däri förklarar, »att ursprungsbeteckningens införande kan verka dödande på landets export af denna produkt, och vidare, att ett under årtal intensivt bedrifvet arbete för introducerandet af våra svenska ägg i England på en gång kan blifva nedbrutet».

Man kan med en viss förvåning fråga, hvilket som är det farligaste för vårt lands export, antingen att den blifver något litet mindre eller att våra ägg blifva så dåliga, att svenskarne med förödmjukelse få emottaga de skarpa anmärkningar på äggens kvalitet, som vi nu fått mottaga! Det torde väl ej finnas något värre sätt att nedbryta »ett under årtal intensivt bedrifvet arbete för introducerande af våra svenska ägg på den engelska marknaden» än att så försämra deras kvalitet, att de duka under i konkurrensen!

Att vår export skulle blifva betydligt mindre, betviflas, då genom detta skydd de steg, som för hvarje år tagas af vår produktion i riktning att öka exporten och minska importen, skulle blifva allt större och förhållandet snart utjämnas.

Om dessa herrar vore lika angelägna att höja våra svenska exportäggs kvalitet som att motarbeta en för vårt lands fjäderfäskötsel viktig utvecklingsfråga, skulle helt säkert vårt lands äggexport ej komma att möta någon fara.

Som framgår af det förut sagda, ligger ju ej allenast faran i, att vid själfva importen den konsumerande allmänheten många gånger erbjudes underhaltig vara, utan ock sedan vid försäljningen, t. ex. ryska ägg, här konserverade, säljas som svenska; det är därför nödvändigt, att stämplingen verkställes med sådan kemisk sammansättning, att densamma ej utplånas genom konserveringen.

Med anledning af hvad jag sålunda anfört och hvad i frågan vid dess förra behandling 1909 till stöd för densamma förekommit, tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt gå i författning om utredning rörande lämplig bestämmelse därom, att utländska ägg skola vid importen och försäljningen vara försedda med påstämpladt märke, angifvande det främmande ursprunget, samt vidtaga däraf föranledda åtgärder.»

Kort historik.

Vid 1909 års riksdag väcktes af Friherre von Schwerin i Första och herr N. Nilsson i Skärhus i Andra kammaren motioner i förevarande fråga. I dessa motioner, hvilka voro till sin affattning likalydande, framhölls bland annat, att det icke vore fråga om att söka misskreditera de utländska äggen eller att till förmån för de svenska höja det allmänna äggpriset, utan allenast att åstadkomma en sådan sakernas ordning, att de importerade äggen, hvilka helt naturligt icke kunde vara så färska som de inhemska, icke skulle kunna i allmänna handeln säljas till samma pris som de senare. Någon afsevärd höjning af de främmande äggens pris skulle icke framkallas af den ifrågasatta bestämmelsen, hvilken kunde förväntas blifva mången till nytta, men ingen till skada. Motionärerna hemställde, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande lämplig bestämmelse därom, att utländska ägg skulle vid importen vara försedda med påstämpladt märke, angifvande det främmande ursprunget, samt att Kungl. Maj:t måtte vidtaga däraf föranledda åtgärder.

Första kammarens tillfälliga utskott nr 2 yttrade i anledning häraf bland annat följande:

»Då det ifrågasatta stämpeltvånget framför allt skulle lända till skydd för den mindre förfarne och mindre köpstarka kunden att mot sin önskan tillhandla sig en på grund af ålder och lång transport möjligen mindre-värd vara och på samma gång verka till skydd för den svenska äggproducenten mot maskerad illojal konkurrens, så finner utskottet syftet med motionen synnerligen behjärtansvärdt.

Ett oafvisligt villkor för att en förordning om ursprungsbeteckning å ägg skall vara effektiv är gifvetvis, att beteckningen ej skall kunna utplånas, samt att kontroll af förordningens efterlevande skall vara möjlig. Utskottet har därför vänt sig till sakkunnig person (handelskemist) och erhållit den upplysningen att möjlighet finnes att, praktiskt taget, göra stämplingen outplånlig. Att tullverket bör kunna åstadkomma erforderlig kontroll, anser utskottet så godt som säkert.

Utskottet har äfven inhämtat, att en person under en dag torde kunna stämpla omkring 10,000 ägg, hvilket arbete ju i och för sig själf icke torde förorsaka den utländske exportören någon nämnvärd kostnad. Men till denna direkta stämplingskostnad torde böra läggas den möjliga kostnaden för eventuell ompackning vid stämplingen äfvensom förluster i möjligen krossade ägg.

Utskottet håller visserligen för sannolikt, att den utländske exportören torde med sina uppköpare så kunna ordna saken, att någon nämnvärd kostnad genom stämplingstvånget icke skulle för honom förorsakas, och att det alltså ingalunda vore nödigt att stämplingen för de till vårt land importerade äggen skulle behöfva medföra prisförhöjning.»

Andra kammarens tillfälliga utskott nr 2 yttrade bland annat:

»Ägg såsom internationell handelsvara visar i de senaste årens svenska handelsstatistik en jämnt stigande *exportsiffra* och en i det hela sjunkande *importsiffra*; ännu år 1908 öfverskjuter emellertid antalet importerade ägg ganska betydligt antalet exporterade (runda siffror *resp.* 56 millioner och 39 millioner). Såvidt de importerade äggen, hvilka i ganska stor utsträckning lära finna användning i industrien, förekomma i detaljhandeln, säljas de, för hvad angår de bättre butikerna, där de båda slagen af ägg hållas bestämdt åtskilda, väsentligt billigare än svenska s. k. bondägg; prisskillnaden torde belöpa sig till åtminstone 25 % (i Stockholm är den f. n. 50 à 75 öre pr tjog). Uppenbarligen måste denna prisskillnad bero på en verklig skillnad i kvalitet, hvilken i sin ordning förklaras genom den vida längre transporttiden för de utländska äggen, som hufvudsakligen härröra från Ryssland, Ungern och Galizien. Men det är ett känt förhållande, att ett sådant åtskiljande mellan olika kvaliteter af en vara icke plägar upprätthållas i den mindre och minsta detaljhandeln, t. ex. i hökerier och dylika försäljningslokaler uti förstäder, fattigkvarter, småstäder etc.; den minst köpstarka delen af allmänheten är i synnerligen hög grad utsatt för att få öfverbetala denna såväl som många andra varor.»

*Utskottets
yttrande.*

Båda utskotten hemställde, att resp. kammare måtte för sin del föreslå att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t snarast gå i författning om utredning rörande lämpliga bestämmelser därom att utländska ägg skulle vid importen vara försedda med påstämpadt märke, angifvande det främmande ursprunget; och därest denna utredning skulle gifva vid handen, att importen af ifrågavarande ägg genom sådan anordning icke skulle i afsevärd grad försvåras, vidtaga däraf föranledda åtgärder.

I Första kammaren bifölls dess utskotts hemställan med 56 röster mot 37, hvaremot Andra kammaren afslog sitt utskotts hemställan med 97 röster mot 89.

*Utskottets
yttrande.*

Att åtgärder i den riktning, motionärerna åsyftat, skulle vara för den äggkonsumerande befolkningen här i landet — under förutsättning af deras oskadlighet i national- och privatekonomiskt afseende — i hög grad af behovet påkallade och förty önskvärda, finner utskottet ligga i öppen dag, då såsom en gifven sak torde få anses, att de hit importerade äggen äro till sin kvalitet icke obetydligt underlägsna de inhemska äggen, och då inom ägghandeln liksom öfverallt annanstädes förefinnes och enligt utskottets mening bör förefinnas fordran på möjlighet att utan större svårighet kunna särskilja den bättre varan från den sämre. Om därför vid pröfning af föreliggande fråga det skulle befinnas, att åtgärder i motionernas syfte skulle vara möjliga att på ett effektivt sätt genomföra samt dessutom icke kunde antagas menligt inverka på äggmarknaden genom att skada vår äggexport eller genom att i någon som helst nämnvärd grad fördyra äggen såsom lifsmedel för vårt lands befolkning, finner utskottet att motionärernas önskemål bör utan tvekan bringas till verklighet. Äfven om de påyrkade åtgärdernas genomförande skulle nödvändiggöra en uppoffring i ena eller andra afseendet, är det dock icke osannolikt, att vid en jämförelse hvad som vunnits skulle befinnas mera värddt än hvad som offrats.

Enligt hvad Andra kammarens tillfälliga utskott nr 2 vid denna frågas behandling för tvenne år sedan yttrat, skulle stämpplingskostnaden, inklusive eventuell ompackning, förhvarande af lokaler m. m. med all sannolikhet icke ställa sig högre, än att den fördelad pr ägg skulle utgöra en obetydlig bråkdel af ett öre. Osannolikt är, att denna kostnad skulle i längden kunna verka till förhöjning af priset i detaljhandeln och därigenom komma att stanna på konsumenten. Det naturliga hindret för en utveckling i den riktningen synes ligga dels i konkurrensen mellan

olika säljare, dels ock i den omständigheten, att förhöjning i priset på den vara, som nu är ifråga, förmodligen skulle medföra en motsvarande minskning i konsumtionen och därigenom för den utländska exportören, respektive mellanhanden mellan honom och konsumenterna här i landet, blifva svår eller rent af omöjlig att upprätthålla. För den inhemska äggproducenten, som har afsättning för sina ägg genom detaljhandel här i landet, vore med reformens genomförande en uppenbar fördel vunnen, i det att därigenom omöjliggjordes de utländska äggens utgifvande för inhemska med ty åtföljande nedpressning af priset å de inhemska äggen. Ett sådant lägre prisläge, framtvingat af en förblandning mellan utländsk och inhemska vara, bör undvikas äfven i konsumenternas intresse

Med tanke på reformens förmånliga verkningar för inhemska producenter har mot densamma invändts, att den skulle innebära detsamma som uppställandet af en skyddstull. Principiellt sedt synes dock skillnaden vara oomtvistlig, i det att det ifrågasatta påbudet om stämpling ingalunda afser att genom reglerande af den importerade varans pris skydda den inhemska varan, utan allenast har till ändamål att åsätta varan en riktig ursprungsbeteckning. Återstår att öfverväga om *verknin-garna* kunna tänkas blifva desamma som de af en skyddstull. Att *någon* kostnad, på hvem den än må komma att stanna, måste blifva förenad med stämplingen kan icke förnekas, men, enligt hvad förut anförts, torde densamma blifva relativt obetydlig och därför icke böra antagas komma att medföra några afsevärda svårigheter för de utländska exportörerna eller de inhemska importörerna. Rimligen kan icke antagas föreligga hinder eller ens svårigheter för stämplingens verkställande redan i utlandet. Fastmera framstår såsom osannolikt det antagande, att affärsmän skulle tillgripa den med ompackning och andra kostnader förenade utvägen att först här i landet låta afstämpla äggen. Påbjudes stämplingen, så kommer nog det billigaste sättet att användas. Orimligt förefaller det därför att såsom en följd af den påyrkade reformen frukta äggimportens inställande. Så lätt afstängas säkerligen icke lifligt trafikerade handelsvägar. Härmed är också det lugnande svaret gifvet på den vid frågans föregående behandling inom Riksdagen yppade farhågan, att vår *export* af ägg, som under de senaste åren visat en jämnt stigande siffra, under det att *import*-siffran i det hela varit i sjunkande, skulle komma att lida någon skada.

Beträffande möjligheten af reformens effektiva genomförande har redan vid frågans föregående behandling framhållits, att själfva stämplingen lär kunna verkställas på ett för ändamålet och med hänsyn till stämp-

lingens outplånlighet tillfredsställande sätt. Hvad kontrollen vidkommer, torde densamma icke behöfva kräfva någon särskild apparat eller ens något extra arbete, utan kunna verkställas fullt jämsides med den ändock nödvändiga tullvisitationen. Gifvetvis förutsattes härvid, att öfverträdelse af den ifrågasatta förordningen beläggas med straffrättslig påföljd.

På grund af hvad sålunda anförts, finner utskottet hinder af praktiskt värde icke förefinnas för tillgodoseende af motionärernas behjärtansvärda syftemål och får därför hemställa,

att Andra kammaren för sin del beslutar, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt gå i författning om utredning rörande lämpliga bestämmelser därom, att utländska ägg skola vid importen och försäljningen vara försedda med påstämpladt märke, angifvande det främmande ursprunget; och, därest denna utredning skulle gifva vid handen, att importen af ifrågavarande ägg genom sådan anordning icke skulle i afsevärd grad försvåras, inkomma till Riksdagen med det förslag, hvar till denna utredning må kunna föranleda.

Stockholm den 23 februari 1911

På utskottets vägnar

E. F. HELLBERG.

Rättelse: Kantrubriken *Utskottets yttrande* å sid. 7 bör utgå.